

Περ. Οροπέδιο περ. τχ. 20, Άνοιξη-Καλοκαίρι 2018, Αθήνα
Βασίλης Τσιαμπούσης, Το απόσταγμα των
διηγημάτων του Δ. Αξιώτη είναι η συγκίνηση.

Το τελευταίο βιβλίο του Διαμαντή Αξιώτη έχει τίτλο «Με χίλιους τρόμους γενναίος» και περιλαμβάνει 19 διηγήματά του που γράφτηκαν από το Φθινόπωρο του 1998 μέχρι το 2014. Από τα κείμενα του βιβλίου τα έξι γράφτηκαν κατόπιν παραγγελίας, δηλαδή είχαν θέμα προκαθορισμένο, ώστε να περιληφθούν σε αφιερώματα που έκαναν εφημερίδες και περιοδικά πανελλήνιας εμβέλειας. Έτσι, η εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, φιλοξένησε τέσσερα διηγήματα του Αξιώτη (τα έτη 2000, 2001, 2003 και 2004) Ένα διήγημα με τίτλο *Άνδρας Ερωμένη* γράφτηκε για να περιληφθεί σε ανθολόγιο διηγήματος του 2003. Ένα άλλο διήγημα με τίτλο *Η ευρυχωρία ενός ονείρου* γράφτηκε για να περιληφθεί σε ανθολογία για την τρέλα και το παράλογο στην ελληνική λογοτεχνία. Ένα κείμενο φιλοξενήθηκε στο περιοδικό Το Δέντρο, που έκανε αφιέρωμα στο ελληνικό διήγημα, το 2005, χωρίς να ορίζεται συγκεκριμένο θέμα παρά με μόνη απαίτηση να είναι μικρή η φόρμα του κειμένου. Από τα υπόλοιπα διηγήματα του βιβλίου έξι δημοσιεύτηκαν στο λογοτεχνικό περιοδικό Εντευκτήριο σε διάφορες χρονιές και ένα στο περιοδικό Υπόστεγο της Καβάλας, στου οποίου την έκδοση ο Αξιώτης ήταν πρωτοστάτης. Τέλος, δύο διηγήματά του δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό Δίοδος 66100, που βγάζουμε στη Δράμα, παρ' όλο που δεν αναφέρονται στον σχετικό πίνακα του τέλους του βιβλίου.

Από τα 19 διηγήματα της συλλογής, λοιπόν, τα 16 δημοσιεύτηκαν σε διάφορα έντυπα, κάποια μάλιστα περισσότερες από μία φορές, όπως το διήγημα με τίτλο *Οι κάμπιες*. Και τρία παρουσιάζονται στο αναγνωστικό κοινό για πρώτη φορά.

Ακόμη, δύο διηγήματα που περιλαμβάνονται στο τελευταίο αυτό βιβλίο του συγγραφέα παρουσιάστηκαν παλιότερα σε θεατρικό αναλόγιο του ΔΗΠΕΘΕ Καβάλας με τίτλο: *Η νυχτερινή πλευρά του κόσμου– Το τραπέζι του συγγραφέα*.

Θα πω λίγες εισαγωγικές παρατηρήσεις για τα διηγήματα του Αξιώτη, πρώτον για αυτά με τα οποία ο συγγραφέας συμμετείχε στα αφιερώματα που ανέφερα. Λοιπόν: Τρία από τα διηγήματα έχουν ημερολογιακή μορφή. Είναι τα *Άνδρας ερωμένη*, *Διακοπές στη Λήμνο* και *Η ευρυχωρία ενός ονείρου*. Το ημερολογιακής γραφής δεν σημαίνει ότι είναι καταγραφές ή αποσπάσματα από ημερολόγιο. Απλώς το κείμενο χωρίζεται σε κομμάτια, πάνω από τα οποία υπάρχει η ημερομηνία τού πότε συνέβησαν αυτά που ο συγγραφέας αφηγείται.

Σε δύο διηγήματα οι δύο ήρωες, ο νάνος με το όνομα *Κάρλος*, που διέπρεψε σε διάφορα τσίρκο και καμπαρέ της Ευρώπης, και ο άστεγος με το όνομα *Όμηρος*, επιχειρηματίας που ξέπεσε στο πεζοδρόμιο, εξιστορούν τη ζωή τους. Η αφήγηση πάντως δεν μοιάζει με συνέντευξη που θα μπορούσε να έχει λάβει ο συγγραφέας, αλλά είναι μια σύνθετη κατασκευή. Το γεγονός αυτό προσθέτει στα κείμενα και ενδιαφέρον και λογοτεχνικότητα.

Τέσσερα κείμενα θα μπορούσαμε να τα χαρακτηρίσουμε «ερωτικά», τα δύο μάλιστα από αυτά με τίτλο *Η ηδονή των λουτρών* και *Διακοπές στη Λήμνο* είναι από τα καλύτερα της συλλογής.

Τρία από τα διηγήματα με τίτλους *Μπίλια στο ζερό*, *Ιδανική ικανοποίηση* και *Οι κάμπιες* μοιάζουν σαν παραλλαγές του ίδιου θέματος. Αυτά μάλιστα είναι τοποθετημένα στο βιβλίο το ένα μετά το άλλο, σχηματίζοντας ομάδα. Και αυτό που τα συνδέει είναι ότι οι ήρωες φτάνουν στον φόνο ακολουθώντας ο καθένας τη δική του αρρωστημένη παρόρμηση.

Δύο από τα διηγήματα (*Τα λάφυρα*, *Στον κήπο με τις πέτρες*), έχουν ήρωές τους δύο Αλβανούς που αγωνίζονται να κερδίσουν τη ζωή τους στην Ελλάδα, στα τέλη της δεκαετίας του '90. Ο ένας από αυτούς χάνει τη ζωή του στην περιοχή της Καβάλας από επίθεση ομοεθνών του με κίνητρο τη ληστεία ή για κάποιο ξεκαθάρισμα λογαριασμών. Το θέμα βεβαίως με τους μετανάστες ίσως σήμερα θεωρείται κορεσμένο στην ελληνική λογοτεχνία, τουλάχιστον για τους μετανάστες από την Αλβανία και τις πρώην Δημοκρατίες της Σοβιετικής Ένωσης, αλλά έτσι κι αλλιώς τα δύο διηγήματα γράφτηκαν το ένα το 1998 και το άλλο το 2000.

Στο σημείο αυτό προκύπτει ένα βασικό ερώτημα: Το ότι κάποια διηγήματα γράφτηκαν 15 και 20 χρόνια πίσω τα κάνει παρωχημένα; Κατά τη γνώμη μου όχι! Κι αυτό, γιατί τα διηγήματα δεν είναι χρονογραφήματα ακόμα κι αν καταπιάνονται με θέματα των ημερών που γράφονται. Τις προάλλες διάβαζα μια συλλογή διηγημάτων του Ίταλο Καλβίνο, τα θέματά της οποίας ήταν από την εποχή του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και τα πρώτα μεταπολεμικά στην Ιταλία. Ε, λοιπόν, ήταν από τα καλύτερα διηγήματα που έχω διαβάσει τα τελευταία χρόνια. Από την άλλη, φυσικά και επηρεαζόμαστε από το κοινωνικό μας περιβάλλον, από τη χώρα και την πόλη στην οποία ζούμε, από τις συνθήκες της στιγμής. Αλλά, αν δεχτούμε ότι γενικώς το απόσταγμα των διηγημάτων είναι η συγκίνηση, αυτή προέρχεται και από ιστορίες χιλιοειπωμένες. Γιατί ένα κείμενο δεν το κάνει σύγχρονο και ενδιαφέρον το θέμα του, αλλά ο λόγος του συγγραφέα.

Τέλος, ένα διήγημα του Αξιώτη, *Το παραμύθι του Ερζινκάν*, είναι, όπως το λέει και ο τίτλος του, ένα παραμύθι για μεγάλους, τραγικό, αιματοβαμμένο και εντούτοις γλυκύτατο ως κείμενο και κατάληξη.

Αφιέρωσα μέχρι στιγμής δύο σελίδες για να μιλήσω για τα θέματα και κάποιους από τους ήρωες των διηγημάτων του συγγραφέα. Το έκανα για να σας βάλω στο κλίμα της συλλογής. Και το λέω αυτό, γιατί το έχουν πει πολλοί ότι λογοτεχνία δεν είναι το **τι** των κειμένων, αλλά το **πώς** αυτό μεταφέρεται στο χαρτί. Βεβαίως, το καλό στόρι πάντα στηρίζει ένα διήγημα, αλλά την ευχαρίστηση που αισθανόμαστε διαβάζοντάς το μας την προσφέρει κυρίως ο λόγος του συγγραφέα. Σκεφτείτε ότι από τα διηγήματα των σπουδαίων Ελλήνων διηγηματογράφων, του Παπαδιαμάντη, του Βιζυηνού, αλλά και του Ιωάννου, του Χατζή και άλλων, να μην θυμόμαστε την ιστορία τους, την υπόθεση, όπως λέμε. Αλλά η γλύκα που αισθανόμαστε διαβάζοντάς τα προέρχεται από τον λόγο του συγγραφέα. Γι' αυτό και κάποια διηγήματα τα διαβάζουμε δύο και τρεις φορές, σε διάφορες εποχές της ζωής μας. Αντίθετα, ακόμα και η πιο ενδιαφέρουσα ιστορία, αν είναι άσκημα δοσμένη, είναι για πέταμα. Από την άλλη, ένα στιγμιότυπο που για κάποιον τρίτο δεν έχει κανένα ενδιαφέρον, μπορεί ν' αποκτήσει ζωή, ένταση και να συγκινήσει όταν γράφεται από την πένα ενός καλού συγγραφέα. Επί του προκειμένου, ο Αξιώτης μας δείχνει και στα διηγήματα του παρόντος τόμου, όπως και στα προηγούμενα βιβλία του, ότι έχει μεγάλη ικανότητα και στην αφήγηση και στο πλάσιμο των ιστοριών. Γι' αυτό τα διηγήματά του έχουν ποιότητα και μας προσφέρουν ευχαρίστηση.

Συγκρίνοντας το τελευταίο αυτό βιβλίο του Αξιώτη με τα προηγούμενα βιβλία του, θα έλεγα πως φαίνεται καθαρά η εξέλιξη του λόγου του. Ως διηγηματογράφος, στα πρώτα του βήματα ο συγγραφέας προσπαθούσε να μπολιάσει ποιητικές εκφράσεις στα κείμενά του, μοντερνισμό στη δομή, επεδίωκε να χρησιμοποιήσει κάποιες λέξεις που δεν ήταν της καθημερινής χρήσης αλλά ενδεχομένως τις αλίευε για να τις βάλει στα κείμενά του. Ακόμη, η γραφή του ήταν ιδιαιτέρως τολμηρή, έντονα συνειρμική και καμιά φορά παραληρηματική. Όλα αυτά έδειχναν ένα συγγραφέα που προσπαθούσε να επιτύχει μια επιθετική επικοινωνία με τον αναγνώστη. Τον αναγνώστη όχι μόνο προσπαθούσε να τον «απογειώσει», αλλά κυριολεκτικά να τον

ερεθίσει και να τον σοκάρει. Η άποψή μου είναι ότι ο λόγος του πλέον «ηρέμησε», κι αυτό πιστεύω ότι συνέβη όταν ασχολήθηκε με το μυθιστόρημα, γράφοντας τα μέχρι τότε καλύτερα κείμενά του (στα οποία βεβαίως τον βοήθησε η προηγούμενη εμπειρία του της γραφής). Και μάλιστα ο λόγος του όχι μόνο ηρέμησε, αλλά ωρίμασε κιόλας, είναι πια λόγος «γειωμένος». Και προσωπικά βρίσκω ότι αυτός ο ύστερος τρόπος της γραφής του είναι τουλάχιστον πιο ενδιαφέρων.

Επί τη ευκαιρία θα ήθελα να πω ότι, γενικώς, άλλος είναι ο λόγος των μυθιστορημάτων και άλλος των διηγημάτων. Αυτό πολλές φορές το ξεχνούν κάποιοι πολύ καλοί μυθιστοριογράφοι που περιστασιακά αποπειρώνται να γράψουν διηγήματα. Και εκπλησσόμαστε με το πόσο δεν κατέχουν το είδος και πόσο άστοχα είναι, κατά κανόνα, τα κείμενά τους αυτά. Διότι κάποιοι πιστεύουν ότι διήγημα είναι ένα κείμενο με λίγες λέξεις, που αφηγείται μια απλή ιστορία. Αυτή η αστοχία συμβαίνει ιδίως όταν αυτοί, οι κατά βάση μυθιστοριογράφοι, συμμετέχουν περιστασιακά σε αφιερώματα για τους πρόσφυγες, για τον έρωτα, για το καλοκαίρι, με σκοπό να δηλώσουν την παρουσία τους και να μην ξεχνιούνται από το κοινό. Και συνήθως εκπλησσόμαστε αρνητικά από το πόσο ελαττωματικά και αβαθή είναι τα διηγήματά τους.

Αυτό, φυσικά, καθόλου δεν συμβαίνει με τον Διαμαντή Αζιώτη. Και δεν συμβαίνει, γιατί ο συγγραφέας ξεκίνησε ως ποιητής, συνέχισε ως διηγηματογράφος, έγραψε τέσσερα [4] καλά μυθιστορήματα, αλλά ταυτοχρόνως υπηρετούσε το διήγημα χωρίς διακοπή, γράφοντας αυτά που μας παρουσιάζει στη συγκεντρωτική συλλογή του με τον τίτλο *Με χίλιους τρόμους γενναίος*. Για να το παρομοιάσω με ένα κινηματογραφικό ανάλογο, ο Αζιώτης θήτευσε αξίως στην ταινία μικρού μήκους, μεταπήδησε στις μεγάλες ταινίες, αλλά ταυτοχρόνως συνέχισε να γυρίζει και ταινίες μικρού μήκους. Και είναι από αυτούς που ξέρουν και τη γλώσσα της ταινίας μικρού μήκους και τη γλώσσα της ταινίας μεγάλου μήκους.

Από την άλλη, αυτό που είπα ότι ο λόγος στα διηγήματα του Αζιώτη είναι πια ήρεμος, δεν σημαίνει ότι τα διηγήματά του είναι χαμηλόφωνα και χλιαρά· θα έλεγα μάλιστα ότι όλα τα διηγήματά του αυτής της συλλογής είναι και εξωστρεφή, και έχουν δύναμη, ένταση και γλύκα. Ιδιαίτερος τέσσερα πέντε από τα διηγήματα αυτής της συλλογής είναι από εκείνα που αξίζουν να μείνουν στη λογοτεχνία για χρόνια.

Θα ήθελα τώρα να πω λίγες κουβέντες για τη δομή των διηγημάτων του Αζιώτη και για την «κατασκευή» τους. Τα διηγήματα του Αζιώτη είναι κλασικά διηγήματα με αρχή, μέση και τέλος. Τα τελευταία χρόνια πολλοί διηγηματογράφοι που μεταπήδησαν από την ποίηση στο διήγημα, γράφουν διηγήματα που μοιάζουν με πεζά ποιήματα. Αυτά τα κείμενα, πολύ μικρά συνήθως σε έκταση, εξαντλούνται στην περιγραφή ενός ενσταντανέ ή στη δημιουργία ενός φευγαλέου συναισθήματος. Δεν λέω ότι αυτό είναι ελάττωμα, αλλά πολλές φορές, αν κάτι δεν πάει καλά, διαβάζεις το διήγημα και στο τέλος μένεις ανικανοποίητος, πεινασμένος, καμιά φορά και θυμωμένος. Άλλες φορές, πάλι, κάποια διηγήματα έχοντας σαν πυρήνα μια εξυπνάδα, μια ζουμερή κουβέντα, εξαντλούνται σε αυτή. Δεν είμαι κατά των πολύ μικρών κειμένων, ούτε το μέγεθος καθορίζει την ποιότητα. Αλλά, θα έλεγα, όσο πιο μικρό είναι ένα διήγημα, τόσο πιο απαιτητικό πράγμα είναι η γραφή του. Κι εδώ, για να χρησιμοποιήσω ένα ανάλογο από τη ζωγραφική, καμιά φορά βλέπουμε σπουδαίους πίνακες με λίγες γραμμές και λέμε σιγά το πράγμα, τι έκανε, αυτό το κάνω κι εγώ. Έτσι μας φαίνεται! Επειδή, λοιπόν, πολλοί στις μέρες μας σκέφτονται με τόση αφέλεια, έχουμε καμιά φορά και μεγάλες αστοχίες.

Τα διηγήματα του Αζιώτη, λοιπόν, έχουν κλασική δομή και μάλιστα σε κάποια από αυτά υπάρχει και μια πολύ μικρή εισαγωγή που μας προϊδεάζει για την εξέλιξη. Αυτό μερικές φορές φαίνεται να αντιστρατεύεται την τεχνική της βαθμιαίας αποκάλυψης,

αλλά έτσι κι αλλιώς στα περισσότερα διηγήματα του Αξιώτη, όχι σε όλα, δεν έχουμε ένα απρόοπτο τέλος, αλλά μια πορεία που θαρρείς πως είναι προκαθορισμένη από τις συνθήκες, από τους άλλους, από τη μοίρα, και είναι αδύνατον να την αποφύγουν οι ήρωες των διηγημάτων του. Για παράδειγμα στο *Ο χορός του Βαρτάν* από την πρώτη σελίδα, σχεδόν, αποκαλύπτεται το τέλος του διηγήματος και εντούτοις το διήγημα είναι ένα από τα καλύτερα της συλλογής. (Σε άλλα βέβαια ο συγγραφέας εκμεταλλεύεται και την τεχνική της βαθμιαίας αποκάλυψης, όπως στο *Άντρο Νυμφών* και στο πάρα πολύ καλό *Στάση Μπάτμαν* που πρωτοδημοσιεύτηκε στο περιοδικό μας, τη Δίοδο 66100. Σε άλλα πάλι υπερβαίνει και την κλασική αφήγηση, χρησιμοποιώντας άλματα και πισωγυρίσματα στο χρόνο, εναλλαγές των ηρώων-αφηγητών, γεγονότα που εισβάλλουν το ένα στο άλλο, μέχρι να προκύψει ένα τέλος που δεν αποκαλύπτεται και αφήνεται στον αναγνώστη να το εικάζει καθώς διαβάζει το κείμενο.

Ένα άλλο στοιχείο της γραφής του Αξιώτη είναι η πληθωρικότητα του λόγου του και οι λεπτομερείς περιγραφές του που τις μπολιάζει μέσα στο κείμενο με ιδιαίτερη ικανότητα. Περιγραφές χώρων, προσώπων, συναισθημάτων, καμιά φορά και σαν μια τεχνητή επιβράδυνση στην εξέλιξη της ιστορίας. Υπάρχουν μάλιστα και δευτερεύουσες ιστορίες που κάποιες φορές εξυπηρετούν τον ίδιο σκοπό. Δευτερεύουσες ιστορίες που άλλοτε σχετίζονται άμεσα με την κύρια ιστορία και άλλες γαντζώνονται πάνω στον κορμό της με αφορμή έναν αόριστο συνειρμό στο μυαλό του αφηγητή.

Όπως και να έχει, το συγκεκριμένο στιλ της γραφής τους θαρρείς πως τα μετατρέπει σε φιλμ που παρακολουθεί ο αναγνώστης, καθώς διαβάζει το κείμενο. Αυτό όμως συμβαίνει και επειδή τα διηγήματα του Αξιώτη είναι ζωντανά και πλούσια σε εικόνες, τόσο που θα έλεγες ότι είναι έτοιμα σενάρια. Για παράδειγμα, το ωραίο και τολμηρό ερωτικό διήγημα *Διακοπές στη Λήμνο* είναι μια τέτοια περίπτωση προκειμένου να γυριστεί μια πολύ ενδιαφέρουσα ταινία. Κάνω μία απόπειρα να καταγράψω τις δευτερεύουσες ιστορίες του διηγήματος: Πρώτα -πρώτα η κύρια ιστορία. Ένα ζευγάρι, άντρας-γυναίκα, μάλλον μεσαίας ηλικίας πάει διακοπές στη Λήμνο για τέσσερις μέρες (7 έως 11 Αυγούστου). Δεν είναι παντρεμένοι, αλλά και η σχέση τους δεν είναι ιδιαιτέρως θερμή. Αυτό δηλώνεται και σε ανύποπτη στιγμή άλλου διηγήματος της συλλογής. Υπάρχουν τέτοιες αναφορές, ονόματα, περιστατικά κλπ που μεταπηδούν από ένα διήγημα σε άλλο, χωρίς πάντως να καθορίζουν την εξέλιξη των δεύτερων κειμένων. Ο συγγραφέας αφηγείται την επίσκεψη στο νησί με ημερολογιακή σειρά, χωρίς το κείμενο να θυμίζει προσωπικό ημερολόγιο. Κατά τη διάρκεια που εξελίσσεται η επίσκεψη στο νησί, χωνεύονται μέσα στο κείμενο 5 δευτερεύουσες ιστορίες-αφηγήσεις: α) ο τοπικός θρύλος της Μαρούλας, που πολέμησε ως άντρας τους Τούρκους για να σώσει την τιμή της, β) Η επίσκεψη του ζευγαριού των εκδρομέων στο Συμμαχικό Νεκροταφείο, ένα πολύ ωραίο κομμάτι. Εκεί ο αφηγητής και η σύντροφός του συναντούν μια νεαρή που έρχεται να επισκεφτεί τον τάφο ενός Εγγλέζου υπολοχαγού, για να βγάλει όλο κι όλο μια φωτογραφία και να την πάει πίσω στην Αγγλία. Δεν είναι συγγενής και έρχεται κατά παραγγελίαν, κάνοντας μάλλον αγγαρεία. Η αντίθεση έρχεται με τη συγκίνηση του φύλακα και η δική της «απουσία». Τρίτη δευτερεύουσα ιστορία: Η επίσκεψη στο χωριό Τσιμάνδρα και το κέρασμα που προσφέρει στο ζευγάρι η παρέα των γερόντων του καφενείου που, ταυτόχρονα, τους τραγουδούν και τα τολμηρά τραγούδια τους. δ) Η συνάντηση με τρεις κοπέλες εκ των οποίων η μόνη που ξέρει Ελληνικά είναι τυφλή. Μία συνάντηση που συμβαίνει στις 10 Αυγούστου, ενώ το συναξάρι υπενθυμίζει ότι τη μέρα εκείνη εορτάζουμε τη μνήμη των Δύο Τυφλών αγίων. Και ε) η συνάντηση και η κουβέντα τους με έναν λαλίστατο και κουραστικό Γάλλο

αρχαιολόγο. Το πιο ωραίο, βεβαίως, συμβαίνει την προτελευταία μέρα των διακοπών. Ο αφηγητής και η φίλη του επισκέπτονται τον αρχαιολογικό χώρο και ο φύλακας τους φανερώνει την ύπαρξη ενός προστατευμένου ορμίσκου, όπου μπορούν να κολυμπήσουν ανενόχλητοι. Το μπάνιο φέρνει και άλλα, ο φύλακας τούς κάνει μπανιστήρι και ο αφηγητής, ενώ το έχει αντιληφθεί και ενώ είναι πεπεισμένος ότι αυτό είχε στον νου του ο φύλακας και τους έστειλε εκεί, δεν ενοχλείται καθόλου. Απεναντίας.

Τι θέλω να πω με την αναφορά μου σε αυτό το διήγημα. Οι θεωρίες λένε ότι στα διηγήματα έχουμε συνήθως μία και μόνη ιστορία. Το συγκεκριμένο διήγημα είναι κάτι ανάμεσα σε νουβέλα και διήγημα, από πλευράς έκτασης, βέβαια, είναι πιο κοντά στο διήγημα. Οι δευτερεύουσες αυτές ιστορίες όμως όχι μόνο δεν το αποπροσανατολίζουν αλλά αντιθέτως πλουτίζουν την υπόθεση και την κάνουν έτοιμη να γυριστεί ταινία.

Θα συνεχίσω με κάποιες μικρές αναφορές σε άλλα διηγήματα του Αξιώτη, όσα εμένα μου φάνηκαν ότι είναι τα καλύτερά του.

Ο χορός του Βαρτάν: Μία ομάδα στρατιωτών περνά τα Χριστούγεννα σε ένα προκεχωρημένο φυλάκιο. Κατά τη διάρκεια του Χριστουγεννιάτικου γεύματος η συζήτηση έρχεται στις γυναίκες. Καθένας υποχρεώνεται να πει μια δική του περιπέτεια με γυναίκα, πραγματική ή φανταστική. Στο τέλος οι φαντάροι και ο δόκιμός τους, μεθυσμένοι, καταλήγουν έξω από το φυλάκιο, στο χιόνι, φωνάζοντας γυναικεία ονόματα, χορεύοντας μεταξύ τους, βρίζοντας και πειράζοντας ο ένας τον άλλο. Αυτή η διονυσιακή σκηνή είναι από τις ωραιότερες του βιβλίου. Πάντα όμως μετά από τόση χαρά και ξέδομα το κακό περιμένει στη γωνία. Κι εσάς σας περιμένει στο τέλος του διηγήματος.

Το διήγημα *Στάση Μπάτμαν*, όπως είπα, πρωτοδημοσιεύτηκε στη Δίοδο. Μιλάει για τη σχέση μιας πανέμορφης δασκάλας χορού, κάποτε σπουδαίας χορεύτριας, και μιας μικρής Αλβανίδας ζουφωμένης και κουτσή από το ένα πόδι, η οποία σχέση φτάνει, από την πλευρά του κοριτσιού, στην ψύχωση και στα άκρα. Κατά τη γνώμη μου είναι το καλύτερο διήγημα του βιβλίου.

Το διήγημα *Με χίλιους τρόμους γενναίος* απογειώνεται με μια φαντασίωση του αθλητού που λαμβάνει μέρος στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 στην Αθήνα, με βάση την οποία αυτός είναι ταυτόχρονα και πρωταγωνιστής και φυλακισμένος.

Το διήγημα με τίτλο *Ενοικιάζεται* είναι το πιο τρυφερό της συλλογής. Δημοσιεύτηκε και αυτό στη Δίοδο και είναι σπουδαίο διήγημα. Ένας ηλικιωμένος βάζει στο σπίτι του που βρίσκεται σε ένα νησί ενοικιαστήρια, για να υποδέχεται κάποιους ξένους, να συζητάει μαζί τους, να τους περιποιείται και να δημιουργεί σχέσεις. Δηλαδή, δεν έχει σκοπό να το νοικιάσει, αλλά μόνο να φέρει κόσμο στο σπίτι του. Είναι ένα διήγημα ήρεμο, χωρίς σκαμπανεβάσματα στην εξέλιξή του που όμως ο συγγραφέας το έχει κεντήσει.

Τέλος, *Η ηδονή των λουτρών* είναι ένα πολύ ωραίο νοσταλγικό κείμενο, όσο πρέπει τολμηρό, και γεμάτο από τη μαγεία μιας παλιότερης εποχής και κάποιων συνευρέσεων που στην Ελλάδα χάθηκαν εντελώς.

Τελειώνοντας, θέλω να πω ότι η συλλογή διηγημάτων του Αξιώτη με τίτλο *Με χίλιους τρόμους γενναίος* είναι βιβλίο που αξίζει με το παραπάνω και να αγοραστεί και να διαβαστεί. Και βεβαίως, όπως συμβαίνει με όλες τις καλές συλλογές διηγημάτων, κάποια από τα διηγήματα είναι πολύ πάνω από τα υπόλοιπα. Αλλά αυτά εντέλει καταξιώνουν το βιβλίο και τον συγγραφέα ως έναν καλό και σύγχρονο διηγηματογράφο.

Βασίλης Τσιαμπούσης